

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף כט

למדנו אתמול: נחלקו רבי יוחנן ו(רבי יוסי בר חנינא בשם) ריש לקיש מדוע רק האיש מדיר את בנו בניזירות ולא האישה? לדעת רבי יוחנן כך הלכה למשה מסיני, לדעת ריש לקיש רבנן תקנו שהאיש יזיר את בנו כדי לחנכו במצוות.

בשלמא לרבי יוחנן: מובן מדוע האב מזיר רק את בנו ולא את ביתו, משום שכך נאמר בהלכה למשה מסיני. אבל לריש לקיש קשה מדוע בת לא?

בשלמא לרבי יוחנן.. אהכי בניזירות אין בנדריים לא: מובן מדוע האב מזיר את בנו דוקא בניזירות אבל לא מדיר את בנו בשאר נדרים (כגון שהבן יקבל על עצמו לקיים מצות סוכה או לולב). אבל לריש לקיש קשה מה ההבדל?

תירוץ: לא מיבעיא קאמר: החידוש הוא שלא רק בשאר נדרים יכול האב להדיר את בנו, אלא אפילו בניזירות שהיא ניוול לבן יכול להזיר אותו.

בשלמא לרבי יוחנן.. היינו דקתני מיחה: מובנת האפשרות של הקרובים למחות בניזירות כי כך ההלכה, אבל לריש לקיש קשה וכי מניין יש כח לקרובים לומר לאב שלא יחנך את בנו למצוות?

תירוץ: קסבר כל חינוך דלא חשיב בזיונא הוה ולא ניחא ליה (כגירסת הרא"ש): כל חינוך שקרובי המשפחה לא מחשיבים אותו הוא בזיון לילד ויש חשש שמא הוא ישמע לקרוביו ויעבור על נזירותו, ולכן במקרה כזה לא תקנו חכמים חינוך לנזירות והנזירות לא חלה (רא"ש). [והתוס' פי' על פי הגירסה 'דלא חשיבא' שכל מהות החינוך היא להחשיב את הילד וכאן יש לו בזיון מהנזירות, ולכן במקרה כזה לא תקנו חכמים חינוך לנזירות].

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

בשלמא לרבי יוחנן.. משום הכי מגלח ועביד הקפה: הקפת הראש (גילוח הפאות) היא לאו, אך עשה של מצות גילוח נזירות דוחה לא תעשה. לדעת רבי יוחנן שהלכה למשה מסיני שהאב מזיר את בנו מובן מדוע מותר לבן לגלח בסיום הנזירות, אבל לריש לקיש שזו תקנה דרבנן היאך מותר לו להקיף את ראשו? (כלומר הרי אביו שיגלח אותו יעבור בלא דאורייתא - על פי דעת רב הונא לקמן נז' שגדול המקיף קטן עובר בלאו. -בית הלוי).

תירוץ: קסבר הקפת כל הראש מדרבנן: ריש לקיש סובר שהאיסור דאורייתא של הקפת הראש הוא לגלח רק את הפאות, אבל המגלח את כל ראשו זהו רק איסור דרבנן. ונזיר הרי מגלח את כל ראשו, וממילא רבנן שאסרו הם שהתירו לנזיר קטן לגלח כל ראשו.

בשלמא לרבי יוחנן.. אהכי מגלח מייתי קרבן: מובן שקטן המגלח מביא קרבן, אבל לריש לקיש הרי הקרבן הזה אינו באמת קרבן ואם כן נמצא שהוא מביא חולין בעזרה?
תירוץ: קסבר חולין בעזרה לאו דאורייתא: האיסור הוא רק מדרבנן. והם התירו כאן.

בשלמא לרבי יוחנן.. אהכי כי מטמא מייתי קרבן ציפורים: מובן שכאשר נטמא הקטן באמצע נזירותו ונטהר, הוא מביא לקרבן חטאת תורים או בני יונה, והכהן מולק אותם ולאחר מכן אוכל אותם. אבל לדעת ריש לקיש הרי הקרבן הזה אינו באמת קרבן וממילא נמצא שהכהן אוכל בבילה, כי רק בקרבן התירה התורה אכילת בשר עוף שנמלק, ולא בשאר עופות שחייבים שחיטה?

תירוץ: קסבר כרבי יוסי ברבי יהודה: הסובר שאין שחיטה לעוף מן התורה אלא רק מדרבנן (אמנם מהתורה צריך רק להוציא את הדם דרך הקנה והושט של העוף, וכאשר הוא מולק ומוציא את הדם העוף מותר באכילה -תוס'). וכמו כן סובר רבי יוסי ברבי יהודה שהאיסור להביא חולין בעזרה אינו מדאורייתא אלא רק מדרבנן וכנ"ל.

קושיא: וסבר רבי יוסי הכי? והתניא וכו': זב או זבה לאחר שנטהרו מטומאתם צריכים להביא קרבן של שתי ציפורים אחד לחטאת ואחד לעולה. וכן יולדת במלאות ימי טהרתה שתי ציפורים אחד לעולה ואחד לחטאת. ואם הזב או הזבה היו רק ספק זבים, וכן אם היולדת ספק ילדה ולד בן קיימא - הם מביאים קרבן חטאת אך היא לא נאכלת.

דבר זה שהם מביאים קרבן חטאת על הספק ושהחטאת לא נאכלת נלמד מהפסוק **"זאת תורת הגזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמאה בה והדחה בנדחה והגזב את זובו"**

לזכר ולנקבה. הפסוק מקיף קרבן ששייך רק בנקבה לקרבן ששייך רק בזכר. דהיינו כמו שזכר שבא על הזכר בשוגג מביא קרבן חטאת - כך נקבה שילדה מביאה קרבן חטאת. וכמו שזכר שספק אם בא על הזכר מביא אשם תלוי - כך נקבה שספק אם ילדה (כגון שילדה ספק נפל) מביאה קרבן על הספק. וכמו שזכר שמביא קרבן על הספק מביא אותו מאותו המין שהביא על הודאי דהיינו בהמה - כך נקבה שמביאה קרבן על ספק לידה מביאה מאותו מין שהביאה על הודאי דהיינו חטאת העוף (פירשנו על פי הנודע ביהודה תנינא יו"ד קלג').

אי מה זכר: אך אם כך אולי נלמד גם שכמו שכשהזכר מביא אשם תלוי הקרבן אשם נאכל - כך הנקיבה שמביאה קרבן חטאת על ספק לידה הוא יאכל?

אמרת לא, אם אמרת בזכר וכו': התשובה היא לא. משום שיש חילוק ביניהם. הקרבן של הזכר בספק יש בו רק איסור אחד דהיינו ספק אם הוא חולין בעזרה (אם אינו חייב באמת קרבן), ואילו בקרבן של יולדת על הספק יש שני איסורים. עד כאן הברייתא.

מבארת הגמרא: מה הם שני האיסורים? א. איסור נבילה של אכילת העוף שנמלק כאשר באמת אינו קרבן. ב. חולין בעזרה. מוכח שלדעת רבי יוסי ברבי יהודה שני האיסורים הללו הם מדאורייתא!

דחייב: מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא: יתכן שבאמת שני האיסורים הללו הם רק מדרבנן, ורבי יוסי ברבי יהודה סובר שאין לאכול את קרבן היולדת בגלל האיסורים הללו. (כלומר הדרשות של הפסוקים שיוולדת מביאה חטאת העוף בספק הם מדאורייתא, ורק איסור האכילה של הקרבן הוא מדרבנן - תוס').

*

חוזרים למחלוקתם של רבי יוחנן וריש לקיש לעיל (סוף כח): האם מה שהאב מדיד את בנו בניזיר זה הלכה למשה מסיני או שזה תקנת חכמים:

לימא כתנאי: שמא נאמר שזו מחלוקת תנאים, וכפי שלמדנו בברייתא - עד איזה גיל האב מדיד את בנו בניזיר? לדעת רבי - עד שיביא שתי שערות דהיינו עד שהבן יגיע לגיל 13 שנה ויום אחד, ולדעת רבי יוסי ברבי יהודה - עד שיגיע לעונת נדרים דהיינו עד שהבן יגיע לגיל 12 שנה ויום אחד. ע"כ הברייתא.

מאי לאו: האם נאמר שרבי סבר שהלכה למשה מסיני שהאב מדיר את בנו בנזיר, ולכן למרות שהבן הגיע לעונת נדרים (= בן 12 שנה ויום אחד) האב יכול להדירו בנזיר עד שיביא שתי שערות שאז הוא כבר גדול ויוצא מרשות אביו, ורבי יוסי ברבי יהודה סבר שהאב מדיר את בנו בנזיר מתקנת חכמים כדי לחנכו במצוות, ולכן ברגע שהבן הגיע לעונת נדרים האב כבר לא יכול להדירו, לפי שאז הוא כבר יוצא מרשות אביו לעניין שהוא יכול לנדור נדרים ונזירות בעצמו אם ירצה, וכל מצווה שהבן מחוייב בה אין אביו חייב לחנכו בה.

דחיה: אמרי וכו': רבי ורבי יוסי ברבי יהודה סוברים שהלכה למשה מסיני שהאב מדיר את בנו בנזיר, והם נחלקו ב'מופלא הסמוך לאיש', כלומר בקטן בן 12 שנה שהדין הוא שנדריו נבדקים ואם הוא יודע לשם מי נדר נדריו קיימים, רבי סבר ש'מופלא הסמוך לאיש' נדריו קיימים רק מדרבנן שהרי הוא עדיין קטן, וכשאביו מדירו בנזירות בא הדין דאורייתא (= ההלכה למשה מסיני שהאב מדיר את בנו בנזיר) ודוחה את דין דרבנן שהוא ברשות עצמו לעניין שיכול לנדור נזירות, ולכן האב יכול להדיר את בנו בנזיר. ורבי יוסי ברבי יהודה סבר ש'מופלא הסמוך לאיש' נדריו קיימים מדאורייתא, וכיון שהבן כבר ברשות עצמו לעניין נדרים ונזירות ולכן אין אביו יכול להדירו בנזיר.

ואיבעית אימא: רבי ורבי יוסי ברבי יהודה סוברים שהאב מדיר את בנו בנזיר מתקנת חכמים כדי לחנכו במצוות, וכן הם סוברים ש'מופלא הסמוך לאיש' נדריו קיימים רק מדרבנן, רבי סבר שמצוות חינוך להדיר את בנו בנזיר שהיא מדרבנן דוחה את דין 'מופלא הסמוך לאיש' שהוא גם מדרבנן. ורבי יוסי ברבי יהודה סבר שאין מצוות חינוך מדרבנן דוחה את דין 'מופלא הסמוך לאיש' שהוא גם מדרבנן, כיון שמדרבנן הוא כבר ברשות עצמו ואין האב יכול להדירו.

לימא הני תנאי כהני תנאי: נאמר שרבי ורבי יוסי ברבי יהודה (שנחלקו האם האב מדיר את בנו עד שיביא שתי שערות או עד שיגיע לעונת נדרים) נחלקו באותה מחלוקת של התנאים המובאים בברייתא:

וכפי שלמדנו בברייתא - מעשה ברבי חנינא שהדירו אביו בנזירות כשהיה יותר מבן 13 שנה ויום אחד, ובאותו יום שהדירו הביאו לפני רבן גמליאל שיבדוק אותו האם כבר הביא שתי שערות, שאם הביא שתי שערות אין אביו יכול להדירו. רבי יוסי אומר שלא כך היה המעשה, אלא רבי חנינא היה אז בן 12 ויום אחד ורבן גמליאל בדק אותו האם

הוא יודע לשם מי נדר, שאם הוא יודע לשם מי נדר כבר אין אביו יכול להדירו. אמר לו רבי חנינא לרבן גמליאל - רבי אל תטרח לבדוק אותי, לפי שבכל מקרה אני אהיה נזיר, שאם אני קטן אהיה נזיר מחמת שאבי הדיר אותי, ואם אני גדול אהיה נזיר מחמת שאני מקבל על עצמי נזירות. עמד רבן גמליאל וכו'. עד כאן הבריייתא.

נמצא שת"ק ורבי יוסי נחלקו בבריייתא במחלוקתם של רבי ורבי יוסי ברבי חנינא, שלדעת ת"ק ר"ג בדק אותו לראות האם הביא שתי שערות זוה כדעת רבי, ולדעת רבי יוסי ר"ג בדק אותו לראות האם הוא יודע לשם מי נדר זוה כדעת רבי יוסי ברבי חנינא.